

Ympäristöterveyden Asiantuntijat ry
Gallen-Kallelankatu 8
28100 Pori

LAUSUNTO

8.6.2015

Sosiaali- ja terveysministeriö
kirjaamo@stm.fi

Viite: Kirjallinen lausuntopyyntö 11.5.2015 Dnro STM/1841/2015

Asia: Lausuntopyyntö talousveden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista annettavan STM:n asetuksen luonnoksesta

Asetuksella on tarkoitus saattaa osaksi lainsäädäntöä neuvoston direktiivi 2013/51/EURATOM, koskien säädöksiä talousveden radioaktiivisuuden seurannasta. Koska asetus annettaisiin sekä talousvesiasetuksen (461/2000) että säteilylain (592/2000) nojalla, edellyttää se asetuksen 461/2000 kumoamista. Radioaktiivisuustutkimusten lisäksi asetusluonnoksessa on esitetty muutoksia, jotka koskevat yhteisessä käytössä olevien kaivojen valvonnan selkeyttämistä.

Ympäristöterveyden Asiantuntijat ry toteaa lausuntonaan seuraavaa:

9 §

Voimassa olevan asetuksenkin mukaan näytteiden määrää voidaan vähentää enintään puoleen liitteen II taulukon 2 mukaisesta määrästä. Missään ei kuitenkaan selvästi ole selvitetty koskeeko näytemäärän vähentäminen vain näytteiden lukumäärän vähentämistä vai voiko yksittäisiä muuttujia vähentää? Mikrobiologisten ja radioaktiivisuustutkimusten osalta asia on selkeä.

Näytteiden määrästä viitataan liitteen II taulukkoon 2, jossa on sekä jatkuvan että jaksottaisen valvonnan näytteiden määrät. Epäselväksi jää, koskeeko näytteiden määrän vähentäminen myös jaksottaisia muuttujia? Jaksottaisissa muuttujissa on joukko muuttujia, jotka tietyssä tapauksessa voidaan tutkia 5 vuoden välein, myös torjunta-aineista on myös oma poisjättämissäädös (liite II kohta 3).

10 §

Todettakoon, että elintarvikealan toimija voi olla myös talousvettä toimittava laitos, jos se toimittaa vettä muille.

11 §

Lisätty momentti pintaveden desinfioinnista vaatii selvyuden vuoksi tarkkaa määritelmää pintavedestä. Vesilaitoksilla voidaan valmistaa talousvettä esim. pelkästään pintavedestä, käyttää pintavettä osittain tai tekopohjavettä. Vanhassa Vnp:ssä 336/1994 2 § on määritelmä (Pohjavesi, murtovesi ja pohjavedeksi imeytettävä vesi eivät kuulu tämän päätöksen soveltamisalan piiriin), jonka säilyttämistä uudessa asetuksessa tulisi selvyiden vuoksi vakavasti harkita.

21 §

Asetusluonnoksen mukaan kunnan terveydensuojeluviranomaisen olisi toimitettava valvontatutkimusten tulokset aluehallintovirastolle, lisäksi esitetään erillisiä raportointivelvoitteita radioaktiivisuustulosten osalta. Yhdistys haluaa tuoda esiin sen tosiseikan, että ympäristöterveydenhuollossa kunnan valvontaviranomaisella on mittavat raportointivelvoitteet ja ylimääräistä, erillistä raportointia tulisi ehdottomasti välttää. Valvontatietoja tarvitsevien viranomaisten ja laitosten (Valvira, STUK,

aluehallintovirasto ja THL) tulee pystyä hakemaan keskitettyyn tietojärjestelmään (YHTI) syötetty valvontatieto ilman erillistä raportointia. Jollei näin voida toimia, ei raportointivelvoitteita tule asetuksella lisätä.

Liite II kohta 3

Materiaalista ei ilmene millä tarkkuudella voidaan/tulee määrittää torjunta-aineiden käyttöalue? Käytännössä raakaveden muodostumisalueen määrittely ei aina ole mahdollista. Riskinarvioinnilla voidaan selvittää joitain seikkoja, kuten esim. viljellyt pellot, mutta tarkkaa arviota ei esim. torjunta-aineiden käytöstä voida aina määrittää.

Mitä tarkoitetaan, millä tavalla tutkittuna on selvitettävä, että ei ole käytetty torjunta-aineita?

Valvonnan näkemyksen mukaan suurimmassa osassa tapauksia torjunta-aineiden määrittäminen olisi riittävää vähintään 5 vuoden välein, mikäli se muun lainsäädännön puitteissa on mahdollista.

Lopuksi yhdistys toteaa, että asetukseen esitetyt tarkennukset helpottavat valvontaviranomaisia yhteiskäytössä olevien kaivojen valvonnan osalta. Ongelmana on kuitenkin edelleen se, ettei useamman talouden yhteisistä kaivoista välttämättä ole tietoa eikä niiden veden laatua voida säännöllisesti valvoa. Usein tiedossa olevilla yhteiskaivoillakaan ei ole selkeästi ketään, joka huolehtisi kaivon kunnosta tai säännöllisestä näytteenotosta.

Asetusluonnoksen mukaan yhteiskäytössä olevien kaivojen (käyttää yli 50 henkilöä, käytetään elintarvikehuoneistossa tai käytetään tai toimitetaan käytettäväksi osana julkista tai kaupallista toimintaa) vedestä voidaan tarvittaessa ottaa näyte suoraan kaivosta. Perustelumuiotissa on selostettu selkeästi toimintatapa kotirauhan piiriin kuuluvalla alueella, mikä selkiinnyttää valvonnan toimintatapoja. Todettakoon kuitenkin, että vesihuoltolaitosten vedenjakelualueiden ulkopuolella on kuitenkin lukemattomia pienempiä vedenjakelualueita, joilla ei ole varsinaista toiminnanharjoittajaa.

Toisaalta asetusluonnoksella ei olla muuttamassa tulkintoja ison (461/2000) taikka pienen (401/2001) asetuksen soveltamisesta. Näin esim. tulkinnat jotka koskevat elintarvikehuoneistoja ja julkista taikka kaupallista toimintaa, ovat samoja kuin voimassa olevassa asetuksessa (mahdollisuus tehdä päätös soveltaa pikkuasetusta ison sijaan).

Teemu Holmén
puheenjohtaja
teemu.holmen@gmail.com

Saana Laakkonen
sihteeri
laakkonen.saana@gmail.com